

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Förbudsomröstningen i Finland.

Sveriges väg genom penningkrisen.

En bok av professor Gunnar Myrdal. Natur och Kultur. 3,25.

En pressens storman.

C. P. Scott i Manchester Guardian av Artur Möller.

Svensk folkriksdag i avrustningsfrågan.

Intervju med Borgmästare Lindhagen.

Elin Wägner skriver om En ny feminism.

Alma Söderhjelmns memoarer.

Av Emy Ek.

Wiens Medelsvensson — herr von Wiener.

Av Elsa Björkman-Goldschmidt.

Om Gandhi får sin vilja fram.

Stilleståndet i Indien är slut, och kampen mellan England och indiska folket blossar upp på nytt. Gandhis häktning några dagar efter hans återkomst från Rundabordskonferensen inleder dramatiskt denna nya skede i frihetskampens historia. Arbetet på Indiens nya konstitution fortsätter visserligen officiellt i de kommittéer som Rundabordskonferensen tillsatt. Men det kan inte undanskymmas faktum att försöket med samarbete mellan engelska regeringen och frihetspartiet har strandat för denna gång. Englands högsta bud är för långt avlägset från frihetspartiets minimikrav. Och den indiska delegationens inre splittring i frågan om minoriteternas ställning inom den tänkta nya representationen försvagade dess ställning och förlamade dess slagkraft. Nu kan man nog säga att den indiska partens ställning skulle varit betydligt starkare om indiska folket självt fått välja sina ombud i stället för att dessa utsågs av vicekonungen och vidare om konferensen hållits i Indien som rimligt hade varit. Men givetvis motsvaras splittringen inom delegationen i London av intressekonflikter inom Indien självt mellan hinduer å ena sidan, muhammedaner, sikher och kastlösa å den andra sidan. Engelsmännen ha tidigare introducerat särskild representation för de olika minoriteterna inom de

kommunala styrelserna, detta vilja dessa införa på det politiska området. Gandhi och hans parti står obönhörligt däremot, det vore en visvisektion av Indien. Tjåna Indien, så bli ni valda till parlamentet utan minoritetsskydd, säger Gandhi. England vill som övergångsform till full frihet ge Indien inte bara provinsial självstyrelse utan även central — men med stora förbehåll! Dessa förbehåll gälla armén, utrikespolitiken och finanserna. Av budgeten skulle engelsmännen disponera 85 % och indierna få fritt röra sig med de återstående 15 %. Frihetspartiet nöjer sig inte med mindre än ett fritt Indien som har sin egen armé, sin egen utrikespolitik och själv sköter sina finanser. Men frihetsrörelsen är icke i dag mäktig nog att mot det nya högerväldet i England diktera villkoren för slutuppörelsen mellan dessa båda olycksaligt hoptrasslade folk. Det är inte bara fråga om att överflytta makten i Indien från främmande härskare till landets eget folk och så gå vidare. Det är fråga om att byta system. Frihetspartiet, Gandhi och hans efterföljare vilja icke bygga vidare på engelsmännens verk. De vilja gå tillbaka och knyta vid, där historiens tråd slets av då engelsmännen lade Indien under sitt välde. Gandhi har nyligen i ett

(Forts. å sid. 2).

En väg genom krisen. Professor Myrdals förslag.

Av de svenska nationalekonomerna ha som bekant flera lagt fram sina program för Sveriges handlande i den nuvarande ekonomiska krisen. Vi omnämna för dagen det strax före jul utkomna arbetet, *Sveriges väg genom penningkrisen* av professorn vid Handelshögskolan i Stockholm Gunnar Myrdal, som bl. a. kommer att vid Svenska Kvinnors Vänsterförbunds landsmöte i Stockholm om lördag och söndag hålla ett föredrag om den ekonomiska krisen. Utgångspunkten för hans resonemang och målet för de åtgärder han föreslår kan uttryckas så, att *alla krafter måste i första hand sättas in på att stödja den gren på vilken vi alla sitta, produktionen. Produktionen måste hållas i gång och helst positivt lyftas upp ur den rådande hårda depressionen.* Härav följer att alla förslag av deflationistisk innebörd såsom en eventuell återgång till gamla guldpäri med därav följande ytterligare sänkning av prisen och sänkning av produktionen, bestämt avvisas. Situationen på arbetsmarknaden tillsammans med produktionens räntabilitet är den springande punkten i frågan om den svenska penningpolitikens inriktning. Professor Myrdal understryker den stora betydelse för det internationella förtroendet och därmed utsikterna för den svenska kronans framtid som ligga i att större lönestrider just nu undvikas. Under de ovissa förhållanden som råda utan någon fast stödpunkt för kronans värde, spela de psykologiska faktorerna en oerhörd roll och förtroende eller icke från utlandets sida

blir i hög grad utslagsgivande för detta värde. Det nära samband mellan näringslivets intressen och den rena penningpolitiken som alltså finns, leder så småningom fram till förslaget att åtminstone för närvarande rent tillfälligt ge vår ekonomiska politik ett drag av planhushållning. Riksbankens penningpolitik är »just nu icke en rent bankteknisk angelägenhet utan en integrerande beståndsdel av vår allmänna finans-, närings- och socialpolitik, varav följer att penningpolitiken redan för sin genomförbarhet och än mer för graden av sin effektivitet är beroende på vad som företages eller icke företages på dessa andra områden». Målet för denna fastare organiserade finansiella politik med vilken krisläget skall bemästras bör vara att *icke gå på företagsminskningens, sparsamhetens och inskränkningens väg.* Arbeten, enskilda och allmänna, böra i största möjliga utsträckning hållas i gång. I linje med denna väg till förtroendets återställande ligger upprättandet av ett verkligare och mera hållbart internationellt samarbete än »den oavbrutna humbug med de internationalistiska slagorden» som under senare år härskat till ren skada för den internationella organisationen. Grundvalen för ett sådant samarbete är troligen, anser professor Myrdal, *fastare förhandlingsheter*, d. v. s. fastare organiserade nationella områden, skapade genom planhushållning. Ty framtiden tillhör de organiserande krafterna. Den fria konkurrensen har spelat ut sin roll.

Vad har hänt?

BÖNDAGSPAKATET HAR UTFÄRDATS. Det handlar i år uteslutande om Konung Gustaf II Adolf, och utmynnar i en mening att taga honom till föredöme och beträda hans av gudsfrukta och pliktuppfyllelse intill döden utstakade stig. Endast så firas i sanning minnet av den man, som sedan sekler av vårt folk betraktats som det förkroppsligade sammanflödet av nationens förnämligaste anlag och berömligaste handlingar, heter det. Inför detta överväldigande trehundraårsminne har tydligen hr Stadener funnit den närvarande tidens företeelser för obetydliga att läggas märke till.

DET ÄR EN GOD REKLAM som tilldelats Karl-Gerhards revy. En sketch över Frankrikes ekonomiska politik framställd som en skildring av fru Marianne som bordellinnehavarinna, har förbjudits av polisen. Såsom opassande. Detta skedde efter en protest av franska ministern hos Utrikesdepartementet. De franska tidningarna storma över förolämpningen. Är det möjligt att man känt sig träffad?

Karl-Gerhard beklagar i sin försvarsskrift polismästarens förbud, som vittnar om en hotande censur över vårt land!

SKATTESTÖLDEN HAR KOMMIT så långt att polisrapporten lagts fram och hr Sjögren rannsakats första gången. Inte minst slående i denna fantastiska storstöld, är Sjögrens förmåga att utnyttja den svenska laglydigheten gentemot det allmänna inblandning i privatlivet. Han uppger sig komma från trafikbyrå eller verkmästaren, och alla upplysningar lämnas beredvilligt. För varje skynt av offentligt uppdrag stå de svenska dörrarna rörande öppna.

ETT UTRIKESMINISTERMÖTE har hållits i Köpenhamn mellan de skandinaviska länderna för att dryfta det handelspolitiska läget, där man hoppas uppnå samarbete till inbördes stöd för de tre länderna.

FRÖKEN KERSTIN HESSELGREN, som på sin 60-årsdag blir föremål för omfattande hyllningar från enskilda och organisationer hela Sverige runt, fick av socialministerns hand mottaga guldmedaljen av 12:te storleken med inskrift »För medborgerlig förtjänst». Veterligen är det första gången denna utmärkelse tilldelats en kvinna.

Veckovakten

Alma Söderhjelmns memoarer.

Av Emy Ek.

Memoaraldern är i Sverige synnerligen låg. Trettio- och fyrtioåringar offentliggöra utan att blinka sina mer eller mindre intressanta upplevelser med angivande av de berömdheter, de sammanträffat med på sin egen väg mot ryktbarhet. För att memoarer skola ha något verkligt värde, synes mig dock, att man måste ställa ganska stora krav icke blott på upplevelsernas egenkap att äga djupt och allmänt intresse såsom representativa för en viss epok, utan också på författarens förmåga att återuppleva det förgångna med något av dess ursprungliga känslolobeton. Att återuppleva längesedan passerade känslolägen och giva konstnärligt uttryck däråt, är egentligen diktarens sak. Varje verklig memoarförfattare är också något av en diktare, men en diktare, som icke fritt får omforma och kombinera det upplevda. För en memoarförfattare är det därför en vinst, om han äger historikerns respekt för fakta och hans vara att dokumentera sin framställning.

Från samtliga här nämnda synpunkter är professor Alma Söderhjelm en väl rustad memoarförfattare. Hon har levat ett sällsynt rikt och starkt liv under en för Finland och världen händelserik och skakan-

de tid. Hon har historikerns och vetenskapsmannens förmåga att kritiskt sovra materialet och konstnärrens kraft att gestalta och levandegöra. Den del av hennes verk »*Min värld*», som nu föreligger, är därför av största värde och intresse.

Från den finländska litteraturen, framförallt Lybeck, Procopé, Mörne och Gripenberg, känner man den dova stämningen under det passiva motståndets tid, då Finlands folk förde en förbittrad kamp mot förryskningspolitiken. Alma Söderhjelm börjar sin skildring med hösten 1898, då Bobrikoff kom, och febr. 1899, då Februarimanifestet, som innebar, att Finlands lagar hädanefter skulle stiftas av ryska myndigheter, plötsligt gjorde slut på den relativa idyll, i vilken man förut levat i förlitande på tsarens nåd. Alma Söderhjelm gör en levande skildring av den tid, som nu följde, då man under gränslösa offer av kraft, tid och pengar organiserade det passiva motståndet. Till tecken på stämningen i landet anlade man sorgdräkt, och på brevens framsida satte man svarta soigmärken, under det de ryska frimärkena placerades på baksidan. Indragna tidningar ersattes av småblad med de mest kuriösa namn, t. ex.

(Forts. å sid. 4).

Uppriktighet och redlighet.

Anna Lindhagen om Stockholms fosterbarn.

När fröken Anna Lindhagen den 1 januari i år slutade sin befattnings som föreståndare för Stockholms stads barnavårdsnämnds utackorderingsavdelning, kunde hon räkna trettio år i barnavårdsarbetets tjänst. Det har varit år av stora förändringar och genomgripande initiativ på hela det sociala arbetets och inte minst den samhällsliga barnavårdens områden och till många av dessa är Anna Lindhagens namn oupplösligen knutet. Särskilt i fråga om utackorderings-systemet har den idé, som lett fröken Lindhagens arbete varit att så mycket som möjligt försöka bibehålla sambandet mellan barnet och föräldrarna, framförallt modern. — Jag vill inte vara med om att det till varje pris skall utackorderas — denna massutskickning av barn till

landet. Det behövs inte alls utackordering i så stor utsträckning och skulle behövas ännu mindre om det funnes rikligt med upptagningshem eller barnhem för mera tillfällig vård. I sådana fall t. ex. där modern är sjuk eller har övergående svårigheter, kunde barnet tas om hand på ett sådant hem tills det kunde få komma tillbaka till sitt eget hem. För barnet själv är det mycket mera givande att veta att det haft anförvanter som brytt sig om det — det har en oerhörd psykisk betydelse så känsliga som barn äro. — Varför har jag inte haft någon pappa och mamma? — Och man måste också tänka på fosterföräldrarna, som kanske just sedan de fäst sig vid barnet bli tvungna att lämna det tillbaka igen.

(Forts. å sid. 4).

Läckert och hälsosamt
är smörgåsbrödet
UPLANDSKUBBEN
I hygienisk förpackning hos Eder handlande.
Undvik efterapningar!
Begär uttryckligen Uplandskubben!

TIDEVARVET

REDAKTIONSKOMMITTÉ:

Elin Wägner,
Elisabeth Tamm,
Ada Nilsson,
Honorine Hermelin.

REDAKTÖR:

Carin Hermelin.

ANSVARIG UTGIVARE:

Ada Nilsson.

Utkommer varje helgfri lördag.
Slussplan 1—3, 2 tr., Stockholm.
Tel. N. 48 42, 182 43.

ADVOKATER

Ledamöter av Sveriges Advokatsamfund

Eva Andéns Advokatbyrå

Inneh.: Eva Andén.
Herkulesgatan 14 (f. d. L.:a Vattug.)
Tel. 75 75, 75 76
STOCKHOLM

Specialitet: Familje- och arvsaker,
Boutredningar och testamenten, för-
valtningsuppdrag. Även skriftliga
förfrågningar.

Cyril Holm

Birger Jarls gatan 10, 5 tr.
Telefon: Ö. 83 65 - Ö. 84 65.

TANDLÄKARE

TANDLÄKARE

HARRY KLEIN

Kungsgatan 17, 3 tr.
Tel. 62 40.

TANDLÄKARE

Else Widman-Rupertz

Norr Mälarstrand 74, 4 tr.
(Ingång: Baltzar v. Platengatan 1)
Mottagningstid enl. överensk. pr K. 729

TANDLÄKARE

TORSTEN BORG

Hornsgatan 33 A, 4 tr. (hiss).
Mottagn. enligt överenskommelse
pr tel. S. (4) 142 92.

TANDLÄKARE

BENGT LINDBERG

Alviksvägen 116, Äppelvikén.
Mottagning efter överenskommelse
pr tel. Å. 12 77.

Tandläkare

EMIL LINDBLADS
PRIVATKLINIKER

Stockholms största och modernaste
tandkliniker för alla samhällsklasser.

Östermalm:

Kommendörsg. 16. Tel. 728 50, 728 70

Kungsholmen:

Hantverkarg. 37. Tel. K. 37, K. 3738
(Basarbyggnaden v. Kungsholms Läroverk)

Mottagn. 8.30—9, 1.30—2, 6—7

Tandvård behandlas hela dagen 8—7
Lördagar stänges 4 (sommartidn. 2).

Kostnadsfri rådfrågning.

Endast exam. tandläkare.

LÄKARE

Införd genom Stockholms Läkarsällning.

Doktor Dagmar Palmgren

Spec.: Hud- och könssjukdomar.
Mottagn. vard. 8.30—9.30, 3.30—5.30.
Annan tid eft. överensk. pr tel. 78 86.
Kungsgatan 35, 6 tr.

Liliesjöös

Parfumeri- och Sjukvårdsaffär
STOCKHOLM

Butiker:

Fridhemsgatan 16 — Tel. Kh. 59 82.
Hantverkargatan 45 — Tel. Kh.
55 85.

Sveavägen 109 — Tel. Va. 170 25.

Aderbräckstrumpor — Hälföttsinlägg
— Maggördlar — Bräckband — Sa-
nitets- och Förbandsartiklar — Kata-
log gratis.

Den 9 jan. 1932.

Finlands för-
budsomröst-
ning.

Förbudsomröstningen i Finland gav ett utslag, vars tydlighet man knappast väntat. Att i Helsingfors och andra större städer en mycket stor majoritet uttalat sig för förbudets slopande förvånade visserligen ej. Icke ens att det socialdemokratiska partiets paroll, som i ytterst förenklad form uttryckts så, att »överklassen vill att underklassen skall supas» eller »den fattige arbetaren skall lockas att dricka dyrt och högt beskattat brännvin, medan överklassen skall smörja kråset med tullfritt och obeskattat vin» — icke ens denna förenklade propaganda gav förbudsvännerna majoritet i de av arbetare bebodda stadsdelarna. Men att landsbygden i sin helhet gick in för förbudets slopande är ägnat att förvåna, på samma gång som det talar sitt tydliga språk om de oeffterättlighetsstillstånd som rått under förbudet — och som slutligen kunnat framkalla denna starka opinion.

För hela landet gav omröstningen omkring 70 % för förbudets totala avskaffande, endast 1—2 % för dess delvisa upphävande och c:a 28 % för dess bibehållande.

Vad som ytterligare är att märka beträffande omröstningen är att ett starkt snöväder hindrade ett livligare deltagande, vidare att, precis som vid den svenska omröstningen 1922, kvinnorna i de kusttrakter, där smuggling särskilt bedrivits, i framträdande grad uttalade sig mot förbudet.

Urtima riksdag är nu inkallad till den 19 januari och förslag till alkohollagstiftning håller på att utarbetas. Därvid kommer det s. k. Serlachius-förslaget att läggas till grund, vars kärnpunkt lyder:

»Handeln med rusdrycker skall ordnas så att därav uppkommer så ringa skada som möjligt och så att den så mycket som möjligt begränsas.»

Handeln lägges under ett monopolbolag, och ordnas av ett statligt kontrollråd med vidsträckt myndighet. Spriten blir sålunda ingalunda

Svensk folkrikisdag
i avrustningsfrågan.

Den 20—21 februari sammanträder i Musikaliska Akademien i Stockholm en konferens av ombud för föreningar och sammanlutningar runt hela landet, för att efter de gamla folkrikisdagarnas mönster dryfta avrustningsfrågan. Bland initiativtagarna är borgmästare Lindhagen, ordf. i den kommitté, som har frågan om hand, varför vi vända oss till honom för att få höra hur planen utvecklats.

Bland opinionsyttringarna i fredsfrågan, som med anledning av regeringarnas nedrustningskonferens i Genève omsider inströmma även från folken, säger borgmästare Lindhagen, har tanken väckts att ge denna opinion även ett särpräglat framträdande i Sverige genom en s. k. folkrikisdag. Namnet är lånat från den folkrikisdag som gick i breschen för den allmänna rösträtten. Bevekligheten var den, att då folkets officiella representation, riksdagen, i någon livsfråga icke alls eller otillräckligt gjorde sig till målsman för de djupliggande behoven i folksjälén, så skapade dessa ström-

fri. Den har under förbudet praktiskt taget varit mycket friare. Men man söker om möjligt avkoppla vinstintresset av utskänkingsrörelse från restaurangerna och staten får i stället inkomsten av spriten. Otivelt spelade den synpunkten en mycket stor roll vid omröstningen, att staten på detta sätt kunde få en inkomst, som den så väl behövde — när nu ändå icke nykterheten befordrades genom förbudet.

Hjulet har snurrat runt. Det gällde en gång att lösgöra staten från sprithanteringen. Man ansåg det ovärdigt att det allmännas utgifter bestredes med medel av så tvivelaktigt härkomst. Men det visade sig ännu farligare att dessa medel utlämnades till det enskilda profitbegäret, som ingalunda stävjas av lagar, vilka icke äro förankrade i ett starkt folkmedvetande.

Förbudet i Finland har kommit till korta under en hård och påfrestande tid. Arbetet för ökad folknykterhet måste nu tas upp efter nya linjer. Mätte inom den stora majoritet som fällde förbudet — säkerligen av många olika skäl — finnas tillräcklig psykologisk insikt, så att de nya åtgärderna icke i viss mån uppegga spritmisshuset utan verkligen uppfordra den enskildes ansvar inför spriten.

ningar sin egen målsman uti en för tillfället organiserad folkrikisdag.

Fredsfrågan är dagens problem, fortsätter borgmästare Lindhagen. Den har fått en oväntad upphöjelse, ity att den befinner sig på allas läppar. Men partierna ha visat sig otillräckligt skickade att avslöja dess väsende. Och de binda sina medlemmar efter dagspolitiska formulär. Folkrikisdagen måste därför framträda, icke såsom språkrör för något officiellt parti. Den vill ge ett uttryck för en neutral samling från alla dem, var de än må befinna sig, som vilja manifestera klarhet i frågan, både i princip och dess för tillfället överkomliga praktik.

Har man formulerat något program för konferensen?

Aktionen bygger på ett upprop av 32 personer i skilda yrken och samhällsställningar, svarar borgmästare Lindhagen. Detta upprop förordar folkrikisdagar i alla länder. Det betonar att då möjligheter föreligger att konferensen i Genève helt eller delvis misslyckas ur avrustningssynpunkt, så avses med folkrikisdagarna att vinna en av alla avrustningsvänner erkänd motivering för den nationella avrustningens väg.

Till fullföljande av detta program har bildats en kommitté, kallad Svenska Folkrikisdagskommittén i avrustningsfrågan (adress S. Kungstornet, 7 tr., Stockholm. Tel. 59 08). Med uppropet är även folkrikisdagens program givet. Den vill likaledes verka nu och framdeles för allmän, fullständig och omedelbar avrustning. Den vill vidare i avvaktan därpå verka för en ytterligare separat, fullständig och omedelbar avrustning i Sverige och andra stater med bibehållande allenast av en ordningsmakt för påskyndande av den allmänna avrustningen och stödjan- de av den avrustning, som redan skett genom fredsstatutet i Tyskland, Österrike, Ungern och Bulgarien.

Det synes mig praktiskt, säger borgmästare Lindhagen, att inte förglömma militarismens djupliggande orsaker, som röja sig i nationalitets- och rasstriderna, språkstriderna, de ekonomiska striderna av skilda slag.

Och anslutningen till folkrikisdagen?

Det är bara sammanslutningar som få skicka ombud. Enskilda personer få inte deltaga i kongressen, men föreningarna ha rättighet att skicka så många ombud de önska. Vi ha fått avsevärda bidrag både från fackföreningarna och Kooperativa Förbundet och ett betydande antal ombud har redan anmält sig. Inbjudan utgick till de föreningar, som instämma i uppriplets syfte. Med dess närmare utformning är det nu folkrikisdagen har att taga befattning.

Om Gandhi får
sin vilja fram.

(Forts. fr. sid. 1).
märkligt föredrag i Royal Institute of International Affairs framlagt detta. Han utdömer Englands undervisningssystem, dess sjukvård och hälsovård, dess industri, dess bevattnings- och transportsystem som olämpligt för Indien och framför allt för dyrbart. Vi vilja fördubbla den fattiga befolkningens inkomst, det vill säga öka den från 15 till 30 öre om dagen. Vi vilja förbättra hälsotillståndet, höja bildningen, höja avkastningen av jorden. Men det ska ske på vårt eget sätt. Den gamle bydoktorn eller medicinmannen, utrustad med elementär kunskap i de vanligaste sjukdomarnas bekämpande och enkel hygien skall liksom byskolmästaren komma till heders igen. Gamla enkla metoder för bevattning och kunskap i sättet att använda den naturliga gödseln skall höja åkerbrukets avkastning.

Om Indien alltså vill höja sitt västånd och sin kulturnivå efter egna metoder vill det också försvara sig efter egna metoder. Om jag får min vilja fram, sade Gandhi i nyssnämnda föredrag, så skall den nya indiska armén endast vara en fjärdedel av den nuvarande engelska. Men han sätter ett villkor för denna avrustning. Villkoret är att Indien kan föra sin frihetskamp till slut utan att använda våldsmetoder. Då skall folket ha fått ett sådant förtroende till den vapenlösa kampen att det får mod att avrusta. Det skall icke räddas varken Sovjetryssland, Afghanistan eller Japan. Det skall då ha lärt att intet folk i världen kan böja det indiska efter sin vilja när det mot en inkräktare, som kastar ett hungrigt öga på Indien, sätter den oerhörda makten av ett millionfaldigt nej.

Ja, om Gandhi får sin vilja fram.

Han är i fängelse nu, häktad innan han konfererats med kongressen om frihetsrörelsens framtida politik. När han kom tillbaka efter sitt besök i ett Europa under depressionens skugga, kom han till en annan värld i kristillstånd, där oroligheter bubbade upp trots eller på grund av trycket från det belägringstillstånd, som vicekonungen proklamerat som svar på skattestrejker och attentat. Under år 1931 räknades enligt uppgifter i engelska pressen 118 attentat i Indien. Detta betyder en ökning från året förut och kurvan kommer väl troligen att stiga. Nu kommer förbittringen över ledarnas fängslande att ta sig uttryck.

Det är osäkert om det nu finnes någon enskild ledare eller grupp av ledare som kan hålla frihetsrörelsens linje efter Gandhis principer eller alls hålla någon linje i den. Vad vill folket självt? Har det drivits över sina egna mått av Gandhi och faller tillbaka igen, eller är det så att Gandhi är en manifestation av dess innersta vilja?

Ingen vet om Gandhis politiska

DAMKONFEKTION

OLGA SJÖGREN

DAMKONFEKTION
Timmermansgatan 13. Tel. S. 121 65.
Nyheter i enklare och finare klänningar,
jumps och kofor.
BRUDUTSTYRLAR

Bagarstugan

HORNSGATAN 37 • Tel. Söd. 70 00
FOLKUNGAGATAN 65 „ „ 73 37
GÖTGATAN 52 „ „ 333 09

SÖDERMANLANDS

ENSKILDA
BANK

DEPOSITIONS- KAPITAL- &
SPARKASSERÄKNING

mot högsta gällande ränta.

Solidarisk Bank. Grundad 1865.

Restaurant Damberg

MATSALEN 1 tr.

Lunch 1:00 - Diner 2:50 - Soupé 2:25
Dagligen Middags- och Aftonkonsert

Frimärken

Stor illustr. prislista Nr 58,
Pris 50 öre.

Satsprislista gratis mot denna kupong.
A.-B. HARRY WENNERBERG
H. K. H. Kronprinsens Hovleverantör.
Drottninggatan 82 - STOCKHOLM

Clary Dahlström

Leg. Fältskär.

Dalagatan 25. Tel. 841 04. Kl. 10—2.

KOPPNING

Värk, svullnad i benen, kylda händer
och fötter, ischias.

24-timmars Ur!

PATENT

Visa alltid 1—12. Vid tryck på kronan
framspringer 13—24.

För övrigt alla sorters ur, passande till
presenter.

ERNST LINDSTRÖM
Nybrogatan 73, Stockholm. Tel. Ö. 44 77.

Nils Hellmans Bokbinderi

30 Grevturegatan 30
STOCKHOLM

Specialité:

Privatbindningar till låga priser.

Mot väggohyra

är TIP-TOP det säkraste medlet.
Låt desinficera Edra lägenheter eller
enstaka möbler med TIP-TOP.
TIP-TOPMETODEN är effek-
tivast. Desinfektion utföres och
upplysningar lämnas.

Tekniska Fabri en TIP-TOP.
Stockholm 4. Tel. Sö. 187 05.

Alma Söderhjems memoarer.

(Forts. fr. sid. 1).

Lärkan, Tranan, Staren, Bofinken. Mot lagen om ryska språkets begagnande i ämbetsverken 1900 satte man ett segt motstånd, och värnpliktslagen 1901, enligt vilken Finlands ungdom skulle fullgöra sin värnplikt i ryska armén, besvarade man med en så effektiv värnpliktsstrejk, att lagen måste suspenderas. Men 1903 fick Bobrikoff diktatorisk makt, och häktningar och utvisningar började.

När Fria Ord måste smugglas.

En av Alma Söderhjems bröder, Karl Söderhjelm, hörde till de tidigast utvisade, och själv fick hon av politiska skäl sin ansökan om docentur avslagen av von Plehve, som då fungerade som universitetskansler. Spännande skildrar hon sitt aktiva deltagande i insmugglingen till Finland av ett i Stockholm tryckt tidsningsblad, Fria ord, som innehöll det viktigaste av det, som var förbjudet att tryckas i Finland. En gång i veckan måste någon fara över till Sverige och i dubbelbottnade koffertar föra över upplagan till Finland, trots en intensiv tullbevakning. Den 16 juni 1904 kom så explosionen av det dova hatet — Bobrikoff blev skjuten av Eugen Schaumann. Denna tilldragelse följdes visserligen av en mängd häktningar och förföljelser, men nästa år inträdde ett omslag. Rysslands motgångar i rysk-japanska kriget gjorde det böjt för en viss försiktighet, och den politiska storstrejken i Finland i nov. 1905 tvang de ryska myndigheterna till eftergift.

Förryskningsarbetet mötes med aktivism.

En av höjdpunkterna i Alma Söderhjems bok är skildringen av den entusiasm, varmed tsarens manifest 1905 hälsades. Däri hette det, att alla olagliga förordningar från och med februarimanifestet skulle upphävas. Finlands folk trodde sig nu ha återvunnit friheten. Det visade sig emellertid snart vara en illusion. Förryskningsarbetet började snart åter, hemskare, hårdare än någonsin. Man glömmet ej skildringen av hur alla ledamöterna av Wiborgs hovrätt häktades och fördes till ryska fängelser. Det passiva motståndet efterträddes av den aktivistiska rörelsen med Johannes Gummerus, Arvid Mörne, Hjalmar Procopé och andra som främsta talesmän. Så kom krigsutbrottet 1914 och ryska revolutionen 1917. Från inbördesstriderna i Finland mellan röda och vita givdes några få expressiva och skakande bilder. Skildringen avslutas med år 1920, då de våldsamt upprörda vågorna börja stillna.

I skildringen av denna händelse-

**ett gott 1932
med dryga
pengar —
tillönskar
kooperativa**

och stämningssladdade tid inväves med konstnärens hand skildringen av levande människor, främst författarinnan själv, med sitt arbete, sin kamp, sin glädje och sin smärta. Åter och åter drabbas hon av hårda slag, men hon reser sig ständigt med en outtömlig inre kraft till förnyelse och friskhet. De som stå henne närmast, brodern Totti, vännerna Gertur Brunou, Sanny och Walter Ekström m. fl., träda fram med gripande och oförglömliga drag. Den som ägt och genom döden mistat sådana vänner, den vet vad glädje är och vad sorg är.

Den finska kvinnorörelsen.

Ett intressant moment i boken är framställningen av den finska kvinnorörelsens utveckling under denna politiskt upprörda tid. Kravet på rösträtt var en naturlig följd av kvinnornas krav att få vara med i kampen för fosterlandets frihet. Samarbetet med männen framkallade ett kamratskap, där männen lärde sig att värdera den upplysta kvinnan, som med intelligens, kunskaper och omdömesförmåga förenade kvinnlig känsla och värme. Alma Söderhjelm ser liksom Annie Furuhjelm, Jenny af Forselles och andra finska föregångskvinnor, kvinnofrågans innebörd framför allt i kvinnans inre utveckling till en medborgare, som kan tänka, yttra sig och handla under ansvar. Den andra sidan av saken, kvinnans tillträde till de olika befattningar, för vilka hon skaffat sig kompetens, får hon pröva på, när hon första gången vill söka professur i historia. Hon förklarar då icke berättigad att söka tjänsten, emedan hon är kvinna. En professor säger visserligen privatim: »Jag tycker, att det sitter så många kärningar i vårt konsistorium, att det verkligen kunde vara tid på att hit kom en ordentlig kvinna», men det hjälper ej. Som protest begär hon avsked från sin docentur, och då tillsättes en kommission, vars arbete resulterar i att finsk kvinna ett år senare får rätt att söka alla slags tjänster vid universitet. Då var emellertid historieprofessuren redan tillsatt, och Alma Söderhjelm har ju först för några år sedan kallats till professor i historia.

»Sverige, lustgården».

Ett egendomligt drag i boken är teckningen av Sverige som »lustgården», det lyckliga landet, där hon »nöter» en värld av lyx, skönhet och glädje. En värld, som stod säker, där människorna trygga gingo fram sin väg, där man inte behövde kämpa om tid och tillfälle att göra sitt personliga arbete utan där det var det enda, som man hade förpliktelse till, etc.» Det skall villigt erkännas, att Sverige kan betrakta det som en stor lycka att hava förskonats från de ohyggliga lidanden, som Alma Söderhjelm skildrar i föreliggande bok om den tid, då Finlands folk kände sig »framtidslöst», men å andra sidan måste det poängteras, att den bild hon tecknar av livet i Sverige, är ensidig och vilande på iakttagelser av begränsade kretsar. Den värld av »lyx, skönhet och glädje», som hon gör bekantskap med, är det icke många svenskar, som ha tillträde till. Och när hon i Stavsunds praktfulla slottsgemak med gyllenläderstapeter och släktporträtt ut-

brister: »Nu först förstår jag svenska historien». »Jag tyckte mig se svenskt liv från fordom stiga upp ur sina arkivgömmor och ner från sina ramar och fylla de praktfulla gemakerna», så är detta blott en sida av saken. Man skulle se en helt annan bild, om man valde en annan ut-siktspunkt. Det finns en del svenska folkets historia, som ännu icke mer än i fragmenter är skriven. Och det finns sidor i det svenska folklynnnet, som icke äro så ljusa. Alma Söderhjelm, som så ofta talar om Levertin, känner väl också hans dikt om »Folket i Nifelhem». I Magisterrarna i Österås har Levertin tangerat en annan sida av svenskt liv, de stora begåvningarna, som av kampen mot fattigdomen hindras att komma till full utveckling, »vinghästar och stridshästar, som stupa i sele och skacklor».

Ett stort intresse för svensk publik får Alma Söderhjems bok bl. a. genom de talrika svenska kulturpersonligheter, som där skymta, t. ex. Oscar Levertin och hans hustru Ebba Levertin, Ellen Key, Elin Wägner, Marika Stjernstedt, dr Ada Nilsson m. fl. Det vackraste i boken är dess grundstämning av tapperhet och hoppfullhet — »än kommer dag, än är ej allt förbi» —, dess vackra bilder av vänskap i ordets högsta mening och dess djupa upplevelse av den sorg, som synes större, än att man kan bära den.

Modern svensk litteratur i Finland.

Samtidigt med Alma Söderhjelm har en författare av en yngre grupp, jämnårig med Runar Schildt, Erik Grotenfelt och Gunnar Castrén, den kände journalisten Hjalmar Dahl utgivit första delen av en roman, Erik Amarks oro, vilken också skildrar det passiva motståndets och språkstridernas tid, som hos många unga födde förtvivlan, hopplöshet och skepticisism. Men innerst levde dock en längtan efter handling och offer för fosterlandets räddning. Boken, som blott är en inledning till en större skildring och slutar vid världskrigets utbrott, är skriven med samma stilistiska glans som Runar Schildts och Ture Janssons noveller, men den verkar för fragmentarisk för att giva något helhetsintryck. För dem, som önska en orientering över modern svensk litteratur i Finland, kan hänvisas till John Landquists handbok »Modern svensk litteratur i Finland» (1929) och Erik Kihlman, »Svensk nutidsdikt i Finland» (1929).

Emy Ek.

Till Redaktionen
av Tidevarvet.

Anhålls om plats i Eder tidning för följande inlägg.

Ehuru varken pastor eller folkskollärare måste jag reagera mot Klara Johanssons artikel Jubileumsåret med dess brist på förstälse för Gustav Adolfs betydelse. Tanken på hans fältherrebegåvning inger ej heller mig någon större entusiasm, men jag anser det dock vara att gå alltför långt att jämställas skaparen av en ny krigskonst med »en kannibal med utmärkt försäkringshandlag». Och vad beträffar Gustav Adolfs insatser som kulturfrämjare och på statsmannens »tveidiga» (!) område äro de sannerligen så stora, att de förtjäna att hägkommas och celebreras.

Slutligen måste jag med risk att bli räknad till de obildade, dit för övrigt även böndagsplakatets författare tydligen höra, tillstå, att han för mig främst är troshjälten. Jag tillvitar honom därför

Uppriktighet
och redlighet.

(Forts. fr. sid. 1).

Ifråga om omhändertagande för samhällsvård förekommer både i Danmark och även Norge utackordering i oändligt mycket mindre utsträckning än hos oss. Därmed är inte alls sagt att hela systemet skulle vara missriktat. Det är klart att det måste finnas fosterhem, inte minst när det gäller skyddsuffostrar. Men man skall försöka få ut sådana barn som mänskligt att döma inte kan komma tillbaka. Jag vill ha redlighet och uppriktighet både inför föräldrar och fosterföräldrar.

I stort sett har nog den uppfattningen också slagit igenom, fortsätter fröken Lindhagen. Både om önskvärdheten av barnhem, där barnen få stanna för en längre tid — men som övergångsåtgärd — och om önskvärdheten av att försöka placera barnen i Stockholm i föräldrarnas närhet eller hos anhöriga och inte skicka ut dem i massor på landet, där det inte alls är säkert att alla hem är så förfärligt mycket bättre. Sedan Stockholm nu betalar 300 för sina barn — en sak som jag arbetat oerhört för att få genomförd — är det också lättare att ha dem kvar i Stockholm.

Allt det här skulle ha varit roligt att få vara med om. Men eftersom jag fyllt sextio år kunde jag inte få stanna — fast jag gärna hade velat det — längre än detta sista år, då jag i nåder fått vara kvar.

Och fröken Lindhagen kommer in på den brännande frågan om kvinnornas pensionsålder, som hon också ägnat mycket arbete åt — inte för att få den obligatoriskt höjd från 60 år, men för att det skulle finnas valfrihet att stanna till 65 år — som för männen.

Eftersom kvinnor i allmänhet aldrig får några ledande platser utan fortsätter med underordnade befattningar hela sitt liv, är det många som vill sluta då vid 60 år, för har man hållit på med underordnat arbete till dess, har man ofta fått nog. Men de som ha ledande befattningar vill gärna stanna och de skulle ha rätt att göra det. Här visar sig den reaktion, som började under kriget och fortsatte efter det. Kvinnorna fick göra allt under kriget och de kunde det. Då blev karlarna rädda och reaktionen har växt sig stark.

Säkert skulle fröken Lindhagen ännu ha mycket av intresse att berättas från sitt arbete. Men andra uppgifter vänta. Just när vi gå knacker det på dörren och en man kommer in, som vill ha ett samtal. Det var ett fosterbarn från 1890-talet!

C. H.

ingen »naiv missuppfattning av den genom Luther startade sekulariseringsrörelsen», fastmer ser jag honom som den, där fattat innebörden i Luthers ord, att en kristen i tron »är den friaste människa över allting och ingen underdånig». Således kommer jag den 6 november att med tacksamhet och glädje fira minnet av en hjälte, som gav sitt liv i kampen för frihet och rätt.

Elsa Schotte.

Alma Axelssons
FÖRLOSSNINGSHEM

LINNÉGATAN 19

Mottager inackord. äv. n för längre tid. Trygget och ogen., välräk. Tel. 778 24.

PROGRAM

vid

Svenska Kvinnors Vänsterförbunds Centralstyrelse- och Landsmöte

den 9—10 januari 1932 å Arsta,
Smålandsgatan 20, Stockholm.

LÖRDAG.

Kl. 10—12. Centralstyrelsen sammanträder.

Kl. 1. Gemensam lunch för centralstyrelse och landsmöte.

Kl. 2,30—6. Landsmötets förhandlingar.

Föredrag om gift kvinnas nationalitet.

Inledare: Advokat Elisabeth Nilsson. Diskussion.

Föredrag om omyndigas ställning till lösdriivarlagen.

Inledare: Yrkesinspektisen Kerstin Hesselgren. Diskussion.

Kl. 8. Samkväm med tesupé. Sång och musik.

Medborgarkänsla och intresse.

Inledare: Fru Helga Sjöstrand och Fröken Greta Cardell. Diskussion.

Kl. 8. Samkväm med tesupé. Sång och musik.

SÖNDAG.

Kl. 11—1. Landsmötet sammanträder.

AKTUELLA EKONOMISKA SPÖRSMÅL.

Den ekonomiska världskrisen.

Inledare: Professor Gunnar Myrdal.

Frihandel.

Inledare: — — —

Jordfrågan.

Inledare: Fröken Elisabeth Tamm. Diskussion.

Kl. 1. Gemensam lunch.

Kl. 2.

Avrustningskonferensen i Genève.

Inledare: Fru Elin Wägner och Fru Ellen Hagen. Diskussion.

Kl. 4. Kaffe.

Kl. 4,30—6. Centralstyrelsen sammanträder.

Vänsterförbundets exp., Slussplan 1—3. Tel. N. 48 42.

De av Vänsterförbundets medlemmar, som tillhöra eller ämnar ansluta sig till den

radikala
gruppen

kallas till enskilt grupp-sammanträde å Arsta, söndagen den 10 januari 1932 kl. 10 f. m.

Ada Nilsson.
Gruppens ordförande.

TIDEVARVET

REDAKTION:
Telefon N. 48 42. Mottagningstid 10—12.

EXPEDITION:
Telefon 182 43.
Kontorstid kl. 10—12 f. m., 1—4 e. m. Postgiro 15 44.

PRENUMERATIONSPRIS:
För helår kr. 6:—, halvår kr. 3:—, kvartal kr. 1:50. Lösnummer 15 öre.

ANNONSPRIS:
text 25 öre per millimeter.

Stockholm 1932

Zetterlund & Thelanders Boktryckeri-A.-B